

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1927.

Första kammaren.

Nr 4.

Tisdagen den 25 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 3.30 e. m.

Herr statsrådet *Hellström* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 40, angående ytterligare ersättning till M. Nylén för ett av staten jämlikt förfoganderättslagen övertaget kaffeparti;

nr 42, angående lönereglering för befattningshavare vid statens centrala frökontrollanstalt m. m.;

nr 43, med förslag till lag om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden; samt

nr 44, med förslag till lag om ändrad lydelse av 12, 13 och 15 §§ i lagen den 5 juni 1909 (nr 53 s. 1) angående husbehovsskogar inom vissa områden.

Justerades protokollen för den 17, 19, 20 och 21 innevarande månad.

Herr statsrådet *Hamrin* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 46, med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 2 maj 1924 angående befrielse i vissa fall från erläggande av lastpenningar; samt

nr 47, angående överförande till handels- och sjöfartsfonden av vid svenska handelskammarens i Schweiz avveckling uppkommen behållning.

Herr statsrådet *Pettersson* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 49, angående utvidgning av Piteå hospital och asyl m. m.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 103, av herr *Österström* m. fl., om anslag till istandsättande av den gamla residensbyggnaden i Härnösand till bostad för landshövdingen i Västernorrlands län m. m.; och

nr 104, av herr *Österström* m. fl., om anslag till uppförande av en nybyggnad för lantmäterikontoret i Västernorrlands län m. m.

Föredrogos och hänvisades till kammarens andra tillfälliga utskott den av herr *Andersson*, *Elof*, m. fl. väckta motionen, nr 105, om ändrade bestämmelser rörande ersättning till besiktningsmän vid under offentlig kontroll ställda slakterier.

Föredrogs och hänvisades till bankoutsnittet den av herr *Gustafsson, Karl*, m. fl. väckta motionen, nr 110, om utredning rörande den primära jordbruksfastighetskrediten m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet den av herr *Ekman, Karl Johan*, och herr *Andersson, Elof*, väckta motionen, nr 116, om införande av obligatorisk nöjesskatt samt om avsättning av viss del därav till en fond för stödande av musik, sång, föredrag och föreläsningar m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

nr 124, av herr *Schlyter*, om åvägabringande av utredning och förslag rörande ersättning åt nämndemän för nämndemansuppdragets fullgörande; och nr 158, av herr *Luterkort*, i samma ämne.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda motioner: nr 159, av herr *Nilsson, Nils Anton*, m. fl., angående åtgärder till mejerihanteringens främjande; och nr 166, av herr *Lindhagen*, angående statsinköp av bulvanhemman.

Motion ang. expropriation såsom medel för vissa jordfrågors lösning.

Föredrogs herr *Lindhagens* motion, nr 168, angående nödvändigheten av expropriation såsom ett yttersta medel för vissa jordfrågors lösning.

Herr talmannen hemställde, huruvida kammaren behagade hänvisa ifrågasvarande motion till kammarens andra tillfälliga utskott.

Herr **Lindhagen**: Den föreliggande motionen gäller ju en påtaglig lagstiftningsfråga och kan därför icke tillhöra något annat utskott än just lagutskottet. Motionen äger för övrigt sammanhang med andra motioner, som också ha remitterats till nämnda utskott.

Jag får därför hemställa, att kammaren behagade remittera motionen till lagutskottet.

Herr **förste vice talmannen**: Motionen är så avfattad, att man nu skall taga under övervägande, huruvida man skall göra något i den föreslagna riktningen. Det är således icke nu fråga om någon lagstiftning. Under sådana förhållanden har man ansett det vara riktigt att remittera motionen till det utskott, som herr talmannen föreslagit.

Herr **Lindhagen**: Många motioner, även de senaste om expropriationslagstiftningen, ha i klämmarna innehållit, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande en expropriationslagstiftning, men trots detta övervägande ha de på grund av sakens natur och enligt sunt förnuft gått till lagutskottet.

Sedan överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen propositioner, först därpå att ifrågasvarande motion skulle hänvisas till kammarens andra tillfälliga utskott samt vidare, enligt herr *Lindhagens* yrkande, på motionens remitterande till behandling av lagutskott; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på motionens hänvisande till kammarens andra tillfälliga utskott, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Lindhagen* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter givnen varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition: *Motion ang. expropriation såsom medel för vissa jordfrågors lösning.*

Den, som vill, att herr Lindhagens motion nr 168 skall hänvisas till kam-
marens andra tillfälliga utskott, röstar

Ja;

(Forts.)

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, beslutar kammaren hänvisa motionen till behandling av lagutskott.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen efter förnyad uppläsning anslagits, verkställdes till en början omröstning på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser. Herr talmannen förklarade därpå, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Lindhagen* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 26;

Nej — 25.

Herr *Lindhagen* erhöi på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Jag hoppas, att andra tillfälliga utskottet, och särskilt dess ordförande, skall, vid närmare överbägande, följande de juridiska och statsrättskunniga auktoriteterna i kammaren, finna sig förhindrat att taga befattning med denna motion och i stället föreslå, att densamma må överlämnas till lagutskottet.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet herr *Lindhagens* motion, nr 172, om beredande åt vissa hos riksdagen anställda vaktmästare av arbetsanställning vid riksgäldskontoret, riksbanken, statsrevisionen eller dess kommittéer.

Föredrogs och hänvisades till kammarens andra tillfälliga utskott herr *Lindhagens* motion, nr 173, om beredande åt vissa hos riksdagen anställda vaktmästare av arbetsanställning vid av departementen anställda kommittéer eller på annat sätt.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran bankoutskottets utlåtande nr 3.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner hänvisades dessa, nr 40 och 42—44 till jordbruksutskottet, nr 46 till bevillningsutskottet samt nr 47 och 49 till statsutskottet.

Herr *Lindhagen* väckte en motion, nr 174, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fastighets befriande i vissa fall från ansvar för in-teckning m. m.

Motionen hänvisades till behandling av lagutskott.

Herr **Lindhagen** erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Med stöd av riksdagsordningen § 52, som berättigar mig att fritt yttra mig om lagligheten av allt, som inom kammaren sig tilldrager, skall jag endast be att få uttala det ödmjuka önskemålet, att vid avgörandet av sådana här remissfrågor, som dock måste anses vara av åtminstone tvivelaktig beskaffenhet, även vederbörande ordförande i det utskott, som frågan gäller, blir tillfrågad genom kansliet. Här har nämligen nu en fråga, som äger sammanhang med andra till lagutskottet remitterade frågor och alltid av lagutskottet blivit behandlad, utbrutits ur sitt sammanhang och skickats till ett utskott, som icke har den ringaste erfarenhet om vad här är fråga.

Herr **förste vice talmannen**: Beträffande den anordning, som herr Lindhagen föreslagit, ber jag att få fästa uppmärksamheten på, att ordförandena i de olika utskotten se ju, vilka motioner som väckas, och kunna sålunda yttra sig om dem. Vad beträffar den förevarande motionen lyder klämman på följande sätt:

»1:o) begära att vid övervägandet av jordfrågorna jämväl beaktas nödvändigheten av ett expropriationsförfarande såsom ett yttersta medel i strävandet för rikets kolonisation, utbrytning av arrendjordbruk samt fulländning av ofullkomliga jordbruk» — detta är första satsen — och vidare:

»2:o) om detta ej bifalles åtminstone hemställa, att det för 1925 års kolonisationssakkunnige i deras instruktion intagna förbudet att befatta sig med expropriationsfrågan måtte vara upphävt.»

Detta senare är alldeles tydligt en administrativ åtgärd, och under sådana förhållanden, med den kombination, som herr Lindhagen givit åt denna motion, har man ansett det vara lämpligt att, såsom hittills även alltid varit praxis, överlämna den till ett tillfälligt utskott.

Herr **Lindhagen**: Om den siste ärade talaren för det första anser, att yrkandet i klämmens andra punkt avser en administrativ åtgärd, följer väl därav icke, att punkt 1, som avser en lagstiftningsåtgärd, skall följa med till vederbörande tillfälliga utskott, utan man borde väl då i stället säga, att denna motion bör uppdelas i två motioner. Så brukar det alltid gå till i dylika fall. Att döma av vad den siste talaren sade synes han ha en känning av, att det första yrkandet skulle gått till lagutskottet, ty han åberopade såsom motivering för den åtgärd, som vidtagits av talmanskapet, blott det, att sista delen av motionen avsåg en annan fråga. Alla dessa frågor, som stå i första delen av motionen, ha just behandlats i alla år av andra lagutskottet, och detta har även skett i fråga om motioner om övervägande av där omhandlade åtgärder.

Vad beträffar de andra åtgärder, som föreslagits i andra momentet, vill jag fästa uppmärksamheten på, att här ifrågavarande sakkunniga ha tillsatts på grund av en av mig väckt motion, som gick till lagutskottet och föranledde en riksdagsskrivelse. Där reserverade man sig dock en smula beträffande expropriationsåtgärderna, och Kungl. Maj:t undantog även på ett restriktivt sätt ifrågavarande område från dessa sakkunnigas uppdrag, ehuru de i övrigt hade fullt fria händer. Det är givet, att när detta tillägg hänger så nära ihop med första punkten, vilken punkt fortfarande är en huvudsak, även andra punkten omfattar en lagstiftningsfråga, nämligen att ange vad som skall äga rum i detta

avseende. Det gäller här en petition till Kungl. Maj:t för att främja denna lagstiftningsfråga. När den stora norrlandsfrågan väcktes 1901, stod det strid om lagstiftningsåtgärder för jordbrukets skyddande, ävensom om andra i samband därmed stående i motionen påyrkade åtgärder av skilda slag. Alltsammans gick till lagutskottet, vilket var det enda förnuftiga, och så har det gått till i en mängd andra frågor under årens lopp.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3.58 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 26 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Meurling* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 45, angående indragning av telegrafullmäktige m. m.

Upplästes följande inkomna läkarintyg:

Ledamoten av riksdagens första kammare herr *E. Svänsson* är på grund av hjärtsjukdom tillsvidare oförmögen att delta i riksdagsförhandlingarna, vilket härmed intygas.

Stockholm den 25 jan. 1927.

Einar Belfrage,
leg. läkare.

Anmälades och bordlades statsutskottets utlåtande nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående tillfälliga lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare.

Anställdes val av sju ledamöter i kammarens första tillfälliga utskott, till vars behandling hänvisats den inom kammaren väckta motionen nr 30. Därvid avlämnades 91 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckning »gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Sandegård,
» Svensson, Martin,
» Johansson, Johan Peter,
» Svänsson, Eli,
» Vrang,
» Magnuson, Paul,
» Schedin.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av sju ledamöter i kammarens andra tillfälliga utskott, till vars behandling hänvisats de inom kammaren väckta motionerna nr 105, 125, 160, 161, 168 och 173. Därvid avlämnades 79 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckning »gemensamma listan» och alla utom två upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

- herr Julin,
- » Rooth,
- » Österström,
- » Larsén, G. A.,
- » Nilsson, Nils Anton,
- » Sandén,
- » Andersson, Henrik.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av fyra suppleanter i kammarens första tillfälliga utskott. Därvid avlämnades 46 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckning »gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

- herr Kropp,
- » Larsson, P. A.,
- » Thorén,
- » Andersson, Per, i Arbrå.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Företogs val av fyra suppleanter i kammarens andra tillfälliga utskott. Därvid avlämnades 29 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckning »gemensamma listan» och alla utom en upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

- herr Östergren,
- » Dahl, Georg,
- » Holmgren, I.,
- » Nilsson, Alexander.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Vid förnyad föredragning av bankoutskottets utlåtande nr 3, i anledning av väckt motion angående dyrtidstillägg åt den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 45.

Herr *Andersson, Jonas*, väckte en motion, nr 175, om åvägabringande av utredning och förslag rörande ett bättre utnyttjande av de lokala ecklesiastika avlöningstillgångarna.

Motionen blev på begäran bordlagd.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.30 f. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Fredagen den 28 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 3.30 e. m.

Herr statsrådet *Rosén* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 50, angående pensionsförbättring åt f. d. löjtnanten vid Dalregementet
Carl Gunnar C:son Carr; och
nr 51, angående pension åt förre båtsmannen Fredrik Andersson Tält.

Anmäldes och bordlades

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 27 april 1923 angående rätt för Konungen att i visst fall åsätta särskild tullavgift;

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 17 maj 1923 (nr 113) om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror;

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av ett mellan Sverige och Grekland avslutat handelsavtal; samt

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i gällande tulltaxa av tullsatsen för korinter m. m.; ävensom

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning; samt

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

Föredrogs och hänvisades till kammarens andra tillfälliga utskott den av herr *Andersson, Jonas*, väckta motionen, nr 175, om åvägabringande av utredning och förslag rörande ett bättre utnyttjande av de lokala ecklesiastika avlöningstillgångarna.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtande nr 11.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 50 och 51.

Herr *Gabrielsson* väckte en motion, nr 176, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

Motionen hänvisades till jordbruksutskottet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3.37 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 29 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 3.30 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr statsrådet *Rosén* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 48, angående rätt för vissa lärare vid folk- och småskolor att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring vid lotsbarnsskola;

nr 52, angående de icke rättsbildade domsagobiträdenas avlöningsförhållanden och anställningsvillkor;

nr 53, angående inköp av ett markområde för anläggande av väg till folkskoleseminariet i Lund m. m.;

nr 54, angående tullfri införsel av en telefonkabel;

nr 55, angående garanti för ett lån, avsett att upptagas av Kalix älvs flottningförening; samt

nr 56, med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran bevillningsutskottets betänkanden nr 1—4 samt första lagutskottets utlåtanden nr 1 och 2.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets utlåtande nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående tillfälliga lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Efter föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner hänvisades av dessa nr 48, 52 och 53 till statsutskottet, nr 55 till jordbruksutskottet samt nr 56 till bevillningsutskottet, varemot propositionen nr 54 nu på begäran bordlades.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3.37 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.